

ABD: DÜNYA İZLİYOR

ABD POLİSİNİN BLACK LIVES MATTER PROTESTOCULARININ HAKLARINA YÖNELİK KİTLESEL İHLALLERİ

ÖZET

ULUSLARARASI
AF ÖRGÜTÜ

Uluslararası Af Örgütü, tüm insanların insan haklarından faydalandığı bir dünya için mücadele eden 7 milyondan fazla kişinin oluşturduğu bir küresel harekettir.

Vizyonumuz, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ve diğer uluslararası insan hakları kabullerinde yer verilen insan haklarından her bir bireyin faydalanıyor olmasıdır.

Tüm hükümetlerden, siyasi ideolojilerden, ekonomik çıkarlardan ve dini inançlardan bağımsız ve asli gelir kaynağı üye aidatları ve bireysel bağışlar olan bir kurumuz.

© Uluslararası Af Örgütü 2020
Aksi ifade edilmediği müddetçe, bu belgedeki içerik Creative Commons (atıf, ticari olmayan, türetilmemiş, uluslararası 4.0) tarafından lisanslıdır.
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode>
İzinler konusunda daha fazla bilgi için lütfen internet sayfamızı ziyaret edin: www.amnesty.org
Uluslararası Af Örgütü dışında bir telif hakkı sahibine atfedilen içerikler Creative Commons lisansına tabi değildir.
İlk kez 2020 yılında yayımlanmıştır.
Amnesty International Ltd
Peter Benenson House, 1 Easton Street
Londra WC1X 0DW, Birleşik Krallık

İndeks: AMR 51/2807/2020

Orijinal dili: İngilizce

amnesty.org.tr

Kapak fotoğrafı: Minnesota Eyalet Devriyesi, Minneapolis, Minnesota
© Victor Blue

**ULUSLARARASI
AF ÖRGÜTÜ**

ÖZET*

George Floyd, 25 Mayıs 2020'de Minneapolis Polis Teşkilatı'na bağlı polis memurları tarafından gözaltına alındı, işkenceye uğradı ve yargısız infaz edildi. Memurlardan biri Floyd'u yere yatırıp yaklaşık dokuz dakika boyunca dizleriyle boynuna bastırarak Floyd'u boğmuştu. Floyd'un öldürülmesi, ABD'nin ve dünyanın dört bir yanında yaygın protestoların ve sistematik ırkçılık ve polis faaliyetleri hakkında son derece gecikmiş tartışmaların fitilini ateşledi. Son olaylar; yaşam, kişi güvenliği, yasalar önünde eşitlik, ayrımcılığa uğramama, ifade özgürlüğü ve barışçıl toplanma hakları da dahil olmak üzere insan hakları ihlallerine ilişkin uzun süredir var olan endişeleri arttırdı.¹

ABD'de her yıl 1.000'in üzerinde kişi polis tarafından öldürülüyor. ABD hükümeti bu ölümlere dair verileri toplamadığı için her yıl polis in tam olarak kaç kişiyi öldürdüğü bilinmiyor. Eldeki veriler, polisin siyahları orantısız ölçüde öldürdüğünü gösteriyor. Siyahlar ABD nüfusunun sadece %13.2'sini oluştururken, polisin ateşli silahlarla öldürdüğü kişilerin %24.2'sini oluşturuyor. ABD'de ırk temelli ayrımcılığa uğrayan gruplara karşı öldürücü güç kullanımı; sebepsiz durdurular ve aramalar, aşırı güç kullanımı ve ırksal profillemeye de dahil olmak üzere kolluk kuvvetlerinin uyguladığı daha geniş kapsamlı ırk ayrımcılığının bir parçası olarak görülmelidir. Bu uygulamalar, her türlü ayrımcılığı yasaklayan uluslararası insan hakları hukukunu ihlal etmektedir.

Devletin en temel görevlerinden biri insan hayatını korumaktır ve devletin memurları olarak polisler işlerini yaparlarken insan hayatını korumaya önem vermeye yükümlüdür. Uluslararası hukuk, polislerin kendilerini veya diğer insanları ölümden veya ağır yaralanmadan korumak için sadece son çare olarak öldürücü güç kullanmalarına izin vermektedir. Ayrıca, kolluk görevlilerinin güç kullanımına ilişkin uluslararası standartlara göre herhangi bir türde güç kullanımına, ancak meşru bir amaca ulaşmayı sağlayacak başka hiçbir yol olmadığında başvurulabilir. Eğer güç kullanımı kaçınılmaz hale geldiyse, gerekenden fazla olmamalı ve amaca ulaşmak için orantılı olmalıdır. Güvenlik güçleri böyle bir durumda hasarı veya yaralanmayı en aza indirecek şekilde güç kullanmalı, insan hayatına saygı göstermeli ve insan hayatını korumalıdır.²

Uluslararası Af Örgütü daha önce ABD'de kolluk kuvvetleri tarafından öldürücü güç kullanımında insan haklarının ciddi ve korkunç şekilde ihlal edildiğini belgelemiştir. 9 Ağustos 2014'te 18 yaşındaki siyah bir genç olan Michael Brown'un Missouri eyaletindeki Ferguson'da bir polis memuru tarafından öldürülmesinin ardından Uluslararası Af Örgütü, polisin öldürücü güç kullanımına ilişkin yasalar hakkında *Ölümcül Güç: ABD Polisinin Öldürücü Güç Kullanımı* başlıklı bir rapor yayınladı. Bu raporda şunlar tespit edildi:

- ABD'nin **50 eyaleti ve Washington D.C.** kolluk kuvvetlerinin öldürücü güç kullanımına ilişkin uluslararası hukuk ve standartlara uymuyor.
- **Hiçbir eyaletin anayasası** önce şiddetsiz ve daha az hasar veren yolların kullanılmasını ve öldürücü güç kullanımına son çare olarak başvurulmasını şart koşmuyor.
- **Hiçbir eyalet** öldürücü güç kullanımını polislerin veya diğer insanların olası bir ölüm veya ağır yaralanma tehdidi altında olduğu durumlarla sınırlandırmıyor.

Bu rapor, polis memurlarının ancak kendileri veya başkalarının olası bir ölüm veya ağır yaralanma riski altında olduğu durumlarda öldürücü güç kullanabilmesine dair son beş yılda ilerleme olmadığını ortaya

* İngilizce tam versiyon için: <https://www.amnesty.org/download/Documents/AMR5128072020ENGLISH.PDF>

¹ ABD, 1992 yılında Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşmeyi ve 1994 yılında Her Türlü Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Uluslararası Sözleşmeyi imzaladı ve onayladı.

² BM Kolluk Kuvvetleri Görevlileri Tarafından Kuvvet ve Ateşli Silah Kullanılması Hakkında Temel İlkeler

koymaktadır. Sadece Kaliforniya, Washington ve Missouri öldürücü güç kullanımıyla ilgili eyalet yasalarını ABD anayasal standartlarına uygun hale getirmek için önemli ancak kademeli adımlar attı.

Uluslararası Af Örgütü, George Floyd'un öldürülmesinin ardından başlayan protestolarda polislerin aşırı güç kullanımına dair ciddi insan hakları sorunlarını belgeledi. 23 Haziran 2020'de Uluslararası Af Örgütü "*Black Lives Matter Protestoları: ABD'nin Dört Bir Yanında Polis Şiddetinin Haritası*" başlıklı interaktif bir dijital proje yayınladı. Bu proje, ABD'nin dört bir yanında polis güçlerinin, sistemik ırkçılığı ve polis şiddetini protesto eden büyük ölçüde barışçıl gösterilere cevaben yaygın ve oldukça kötü insan hakları ihlalleri gerçekleştirdiğini ortaya koydu.

Uluslararası Af Örgütü, 26 Mayıs ve 5 Haziran 2020 tarihleri arasında 40 eyalette ve Washington D.C.'de protestoculara karşı 125 ayrı polis şiddeti olayını belgeledi. Bu aşırı güç kullanımı vakaları; eyalet görevlileri, yerel polis teşkilatlarının mensupları, Ulusal Muhafızlar ve çeşitli federal kurumlara bağlı güvenlik güçleri personeli tarafından gerçekleştirildi. Belgelenen ihlaller arasında dayak, göz yaşartıcı gaz ve biber gazının kötüye kullanılması ve sünger mermiler ile plastik mermiler gibi "daha az öldürücü" mermilerin uygunsuz ve zaman zaman gelişigüzel ateşlenmesi vardı.

Uluslararası Af Örgütü, kolluk kuvvetlerinin Black Lives Matter protestolarında gereksiz ve aşırı güç kullandığı vakaları belgeledi. Tahriş edici kimyasallar ve kinetik darbe mermileri gibi belirli silahların gereksiz ve aşırı kullanımı nihayetinde bu protestoları başlatan sorunun emareleridir: Hesabı verilmeyen polis şiddeti.

Birçok şehirde kolluk kuvvetleri, herhangi bir şiddet eylemi olmadan ilk müdahale seviyesi olarak toplumsal olaylara müdahale donanımı ile protestocuların karşısına çıktı. Kolluk kuvvetleri büyük ölçüde barışçıl gösterilere karşı ilk yol olarak tekrar tekrar fiziksel güç, tahriş edici kimyasal maddeler, kinetik darbe mermileri kullanmış ve keyfi gözaltı uygulamıştır. Birçok şehirde, kolluk kuvvetleri alelacele uygulamaya konulan sokağa çıkma yasaklarını uygulamak için büyük ölçüde barışçıl protestoculara karşı fiziksel güce başvurdu. Uluslararası Af Örgütü, 26 Mayıs ve 5 Haziran 2020 tarihleri arasında 13 şehirde polislerin gerekmediği halde cop kullandığı en az 6 vakayı ve kinetik mermi kullandığı en az 13 vakayı belgeledi.

Uluslararası Af Örgütü ülke çapında onlarca olayda göz yaşartıcı gaz ve biber gazı kullanıldığını belgeledi. Çoğu durumda, bunlar, yaygın şiddete veya varsayılan bir tehdide karşı kaçınılmaz ve orantılı bir yanıt olarak değil, şiddetsiz protestoculara karşı kullanıldı. Uluslararası Af Örgütü, 25 Mayıs ve 5 Haziran tarihleri arasında, 34 eyalette gereksiz yere göz yaşartıcı gaz kullanımına dair 89 vaka; 15 eyalette ve Washington D.C.'de yasadışı biber gazı kullanımına dair ise 21 vaka belgeledi. Belgelenen vakaların çoğunda, tahriş edici kimyasal maddeler, barışçıl bir şekilde toplanan kalabalığı dağıtmak amacıyla veya belirli bir emre uymamaya karşılık ilk çare olarak kullanıldı.

Bazı durumlarda, tahriş edici kimyasal maddelerin kullanımı işkence veya diğer türde kötü muamele kapsamına girebilir. Ayrıca, büyük ölçüde barışçıl protestoculara karşı bu maddelerin yaygın, gereksiz ve aşırı kullanımları, COVID-19 gibi bir solunum yolu hastalığını da içeren bir pandemi sırasında ilave endişeler doğurmaktadır. Bu kimyasallara maruz kaldıklarında insanların doğal tepkisi muhtemelen virüsü yayacak şekilde, gözlerini, burunlarını ve ağızlarını yıkamak için maskelerini çıkarmak ve kimyasalları ağızlarından ve akciğerlerinden atmak için öksürmek ve tükürmektir.

ABD çapında çok sayıda olayda, kolluk kuvvetleri tahriş edici kimyasallar, kinetik darbe mermileri ve gözaltılar ile basın mensuplarını hedef aldı. Uluslararası Af Örgütü birçok eyalette, gazetecilerin kinetik darbe mermilerinden kaynaklanan ağır yaralanmalara maruz kaldığı ve/veya tıbbi desteğe düzgün bir erişim olmadan gözaltına alındığı vakaları belgelemiştir. Uluslararası Af Örgütü aynı zamanda protestoları gözlemleyen yasal gözlemcilerle karşı aşırı güç kullanıldığını ve bu kişilerin keyfi olarak gözaltına alındığını belgeledi. Protestoculara tıbbi destek sağlayan gönüllüler de hedef alındı. Bazı vakalarda, kolluk kuvvetleri açıkça tıbbi destek istasyonu olduğu belirtilen yerleri tahrip etti ve tıbbi destek gönüllüsü olduğu bilinen kişileri fiziksel saldırı, biber gazı ve plastik mermiler gibi aşırı güç kullanımına maruz bıraktı ve gözaltına aldı.

Bu rapor oluşturulurken Uluslararası Af Örgütü'nün Haziran 2020'de birkaç hafta boyunca George Floyd'un öldürülmesiyle başlayan protestolar bağlamında insanların deneyimleri ile ilgili 50'den fazla görüşmeden yararlanıldı. Rapor, kolluk kuvvetlerinin güç kullanımını gereklilik ve gerçek bir tehditle orantılılık ile sınırlandırma konusundaki şok edici başarısızlığa dikkat çekiyor ve protestocuların, gazetecilerin, yasal gözlemcilerin ve tıbbi destek gönüllülerinin polis şiddetiyle nasıl karşı karşıya kaldığını detaylandırıyor. Rapor, bu ihlaller ile ilgili hesap verebilirliğin sağlanması ve ABD'deki protestolarda polis denetimi de dahil olmak üzere polis teşkilatında reform yapılmasına yönelik acil ihtiyacın ele alınması için federal makamlara, eyalet makamlarına ve yerel düzeydeki makamlara bir dizi tavsiyeyle sona eriyor.

ABD: DÜNYA İZLİYOR

ABD POLİSİNİN BLACK LIVES MATTER PROTESTOCULARININ HAKLARINA YÖNELİK KİTLSESEL İHLALLERİ

Uluslararası Af Örgütü

BAŞLICA TAVSİYELER

Uluslararası Af Örgütü, federal yetkililere, eyalet yetkililerine ve yerel yetkililere, siyahların hayatlarını koruyan ve hayatlarına saygı gösteren sistemik reformları yasalastırmaları, barışçıl protesto hakkına saygı göstermeleri, bu hakkın kullanımını kolaylaştırmaya yönelik ulusal kılavuzlar geliştirmeleri ve tüm kolluk kuvvetlerinin politikalarını ve protestolarda kullanılan ekipmanları gözden geçirmeleri çağrısında bulunuyor.

KOLLUK KUVVETLERİ TARAFINDAN ÖLDÜRÜCÜ GÜÇ KULLANIMINI SINIRLANDIRIN

- Federal makamlar, eyalet makamları ve yerel makamlar, ABD'deki polis faaliyetleri ve ceza yargılaması sistemindeki sistemik ırkçılık ve gücün sistemik olarak kötüye kullanılmasına ilişkin sorunları çözmek için acilen kararlı bir şekilde harekete geçmelidir.
- Tüm eyaletlerin yasama organları, kolluk kuvvetlerinin öldürücü güç kullanımını sadece olası bir ölüm veya ağır yaralanma tehdidine karşı koruma amacı doğrultusunda orantılı ve kaçınılmaz olduğu durumlarda sınırlandıracak yasal düzenlemeler yaparak, öldürücü güç kullanımının uluslararası hukuk ve standartlara uygun olmasını sağlamalıdır.
- Amerikan Kongresi, federal kolluk kuvvetlerinin ölüm veya ağır yaralanmayı engellemek için son çare olarak kaçınılmaz hale gelmeden ölümcül güç kullanımını yasaklayacak ve eyaletlerin benzeri kısıtlayıcı güç kullanımı yasaları çıkartmadıkları sürece federal fon almalarını engelleyecek olan "Polis Herkese Mutlak Özen Gösteriyor" ("PEACE Yasası") da dahil olmak üzere "Polis Faaliyetlerinde George Floyd İçin Adalet" (George Floyd Justice in Policing Act - HR 7120) olarak bilinen tasarımı yasalastırılmalıdır.

PROTESTOLARDA POLİS DENETİMİ

- Federal makamlar, eyalet makamları ve yerel makamlar, kendi yetki alanlarındaki herkesin barışçıl toplanma ve ifade özgürlüğü haklarını kapsayan insan haklarından yararlanabilmesini sağlamalıdır.
- Tüm kolluk kuvvetleri protestolardaki polis denetimi politikalarını ve uygulamalarını gözden geçirmelidir. Kolluk kuvvetleri, protestolardan önce, protestolar sırasında ve protestolardan sonraki tüm süreçleri yönlendirecek temel ilkeler olması gereken BM Kolluk Görevlileri Davranış Kuralları ve BM Kolluk Kuvvetleri Görevlileri Tarafından Kuvvet ve Ateşli Silah Kullanılması Hakkında Temel İlkeler de dahil olmak üzere tüm uluslararası insan hakları standartlarına her zaman uymalıdır.
- Adalet Bakanlığı ve tüm eyalet başsavcıları, protestolar sırasında polis tarafından gerçekleştirildiği iddia edilen hukuka aykırı güç kullanımı dahil tüm insan hakları ihlallerini etkin, tarafsız ve hızlıca soruşturmalı, tespit edilen sorumlular amirleriyle birlikte gerektiği gibi hesap vermeleri için cezai soruşturmalar ve disiplin işlemlerine tabi tutulmalı ve mağdurlara eksiksiz tazmin sağlanmalıdır.

**ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ
KÜRESEL BİR İNSAN HAKLARI
HAREKETİDİR. BİRİSİNE
ADALETSİZLİK YAPILDIĞINDA,
BU HEPİMİZİ İLGİLENDİRİR.**

BİZE ULAŞIN

info@amnesty.org.tr

+90 212 361 62 17-18

BİZE KATILIN

facebook.com/uluslararasiaforgututurkiye

@aforgutu